

THEODOR SCHNEIDER, ZEICHEN DER NÄHE GOTTES. Grundriss der Sakramentologie. Matthias Grünewald Verlag, Mainz 1979. 322 str.

Theodor Schneider je profesor dogmatike na Teološkom fakultetu Sveučilišta u Mainzu. Dosad je objavio već mnogobrojna djela, kao npr. *Gewandeltes Eucharistieverständnis* (Einsiedeln 1973), *Wir sind sein Leib* (Mainz 1979), *Gott ist Gabe* (Freiburg 1979) i dr. U svojim djelima odlikuje se znanstvenim pristupom problemima i vrlo komunikativnim jezikom.

Na području sakramentologije već desetljećima vladaju vrlo žive rasprave. Tu su učinjeni novi izričaji i značajni pomaci, osobito poslije II. vatikanskog sabora. I ovo piščevo djelo je odraz tih novijih rasprava i pokonciliske nauke. Pokušava dati sintezu novih shvaćanja i u okvirima konciliske nauke pružiti nove uvide u sakramentologiju. Knjiga daje izvanredni opis pokonciliske sakramentologije.

Knjiga sadrži *osam* poglavlja: u prvom poglavlju obrađuje uvodna pitanja, a u daljnjim poglavljima obrađuje sakramente, svaki posebno.

U prvom poglavlju obrađuje antropološko utemeljenje sakramenata. Tumači stvarnost simbola i njihov jezik. Unatoč mnogim otuđenjima suvremenog života, tehniciziranju i pretjeranom racionalitetu u suvremenu čovjku još uvijek postoji stanovito razumijevanje simbola i stanovito unutarnje iskustvo za bolje shvaćanje sakramenata. Svi se sakramenti kreću u okvirima simbola i simboličkog govora.

Za dublje razumijevanje kršćanskih sakramenata treba imati na umu kristološku i ekleziološku strukturu. Isus Krist je pra-sakrament: on je mjesto susreta s Bogom, on je „mysterion“ Božji (Kol 2,2). Po njemu i kroz njega događa se čovjekov spas. Ali isto je tako i Crkva (kao Tijelo Kristovo) pra-sakrament, dapače temeljni sakrament, sakrament iz kojeg izviru svi sakramenti. Crkva je Krist upriputnjen u ovom svijetu. Razrađujući te temeljne sakramentološke pojmove pisac govori o sakramentu kao vanjskom znaku, o utemeljenju sakramenata, o broju sakramenata (o velikim sakramentima: euharistija i krst).

U sljedećim poglavljima pisac obrađuje pojedine sakramente: krst (drugo poglavlje,

str. 70–106), potvrda (treće poglavlje, str. 107–128), euharistija (četvrto poglavlje, str. 128–187), pokora (peto poglavlje, str. 187–220), bolesničko pomazanje (šesto poglavlje, str. 220–236), sveti red (sedmo poglavlje, str. 237–269) i ženidba (osmo poglavlje, str. 270–300). Sve te pojedine sakramente obrađuje u svjetlu novije literature (novijih spoznaja) i u svjetlu nauke Drugog vatikanskog sabora. U obradi tih sakramenata stalno se okreće praksi i uzima u obzir pastoralne probleme. To osobito dolazi do izražaja kod sakramenta krštenja (npr. pitanje krštavanja djece), euharistija (npr. mjesna Crkva kao Kristova zajednica nosilac je i vršilac svete euharistije, obnova misnog slavlja u svjetlu konciliske nauke i dr.), pokora (razni oblici pokore kroz povijest Crkve: kanonska crkvena pokora u starini, tarifna pokora i privatna ispovijed od 6. stoljeća, oblici pokore na Istoku i dr.); sakramentalna pokora danas: zajedničko pokorničko slavlje, oprostjenje grijeha u okviru zajedničkog pokorničkog slavlja i buduće perspektive sakramenta pokore u Crkvi), sveti red (pitanje oko svećeništva danas: obvezatni celibat, nedostatak svećenika, zaređivanje žena i slično) i ženidba (pitanje nerazrješivosti ženidbe u svjetlu novozavjetne nauke i daljnjeg povijesnog razvitka, poticaji za pastoral razvedenih osoba).

Osim ovog pastoralnog usmjerenja djelo se odlikuje i ekumenskim usmjerenjem. Ekumenski pomaci prisutni su u izlaganju sakramenta krštenja (str. 103ss), euharistije (ekumensko pitanje: zajedništvo na Gospodnjoj večeri, činjenično stanje i želje; službeno crkveno stanište i zadaće koje su u tom pogledu pred nama, a posebno pred crkvenim učiteljstvom), sveti red (sličnosti i razlike u odnosu na taj sakrament kod nas i drugih kršćanskih zajednica).

Adalbert REBIĆ

HANDBUCH DER CHRISTLICHEN ETHIK
Band 3: *WEGE ETHISCHER PRAXIS*, izd.
A. Hertz, W. Korff, T. Rendtorff, H. Ringeling; Freiburg—Gütersloh 1982, str. 600.

God. 1978. pojavila su se prva dva sveska ovog *Priručnika kršćanske etike*. lako pri-